Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yksiköille

VAMMAISPALVELUISTA PERITTÄVÄT ASIAKASMAKSUT

Voimassa	1.4.2026–31.3.2035
Korvaa	Vammaispalveluista perittävät maksut PYSY050, 10.2.2026 (HEL 2026-000835)
Luokka	talous
Asiasanat	asiakasmaksut, kehitysvammahuolto, vammainen henkilö, asumispalvelut, asumisen tuki, lapsen asumisen tuki
Diaarinumero	HEL 2026-004806

Sisällys

1. Yleistä 2
2. Vammaispalvelulain mukaiset maksuttomat palvelut 3
3. Kehitysvammalain (519/1977) mukaisten palvelujen maksut 4
4. Vammaispalvelulain mukainen asumisen tuki 4
4.1. Ylläpitomaksu 5
4.2. Ateriamaksu 5
5. Lapsen asumisen tuki 5
6. Lyhytaikainen huolenpito 6
7. Kuntoutushoito laitoshoitona 7
8. Päivätoiminnan ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan maksut 7
9. Kuljetuspalveluna järjestetyn liikkumisen tuen omavastuuosuudet 7
10. Hengityslaitteen varassa elävän henkilön hoidon maksuttomuus 9
11. Asiakasmaksun perimättä jättäminen tai alentaminen 10
11.1. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden maksut 10
11.2. Ensisijaisten lakien mukaisten palveluiden maksut 10
12. Siirtymäaikana perittävät asiakasmaksut (vanhan lainsäädännön mukaiset asiakasmaksut) 11
12.1. Maksuttomat palvelut 11
13.2 Maksut pitkäaikaisissa palveluissa 12

13.3 Maksut lyhytaikaisissa palveluissa 13
13.4 Alle 18-vuotiaiden asumispalvelut 15
13.5 Työ- ja päivätoiminta 15
13.6 Sopeutumisvalmennus 16
13.7 Kuljetukset 16
13.8 Maksukatto 17
13.9 Asiakasmaksun alentaminen ja perimättä jättäminen 17
13. Viitteet ja säännökset 17

1. Yleistä

Ohjeeseen on päivitetty 1.3.2026 alkaen voimassa olevat lyhytaikaisen huolenpidon ylläpitomaksut. Lisäksi ohjeen sisältöä on eräiltä osin täsmennetty.

Pysyväisohje sisältää sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan vastuulla olevista vammaispalveluista perittävät asiakasmaksut. Vammaispalvelulaki sekä kehitysvammalaki ja asiakasmaksulaki ovat muuttuneet 1.1.2025 alkaen. Pysyväisohjeessa huomioitu kyseiset lakimuutokset.

Vammaisen henkilön palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, terveydenhuoltolain, vanhuspalvelulain, varhaiskasvatuslain, perusopetuslain tai muun ensisijaisen lain perusteella. Näiden mukaan järjestettävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista voidaan periä maksu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (asiakasmaksulaki) mukaisesti. Palveluita järjestetään vammaispalvelulain perusteella, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä.

Vammaiset henkilöt maksavat yleisistä sosiaali-, terveydenhuollon sekä sairaanhoidon palveluista kuten muutkin palvelujen käyttäjät. Vammaispalvelulain mukaiset palvelut ovat sen sijaan erityispalveluja, minkä vuoksi nämä palvelut ovat pääsääntöisesti maksuttomia. Osasta vammaispalvelulain mukaisista palveluista voidaan kuitenkin periä ylläpitomaksuja ja asiakasmaksuja.

Uuteen vammaispalvelulakiin sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika 31.12.2027 saakka. Siirtymäaika tarkoittaa, että aikaisempien säännösten perusteella tehdyt palvelu- ja asiakasmaksupäätökset pysyvät voimassa niihin merkityn voimassaoloajan tai enintään 31.12.2027 asti, vaikka uusi laki on tullut voimaan. Toistaiseksi voimassa olevat päätökset pysyvät voimassa enintään kolme vuotta uuden lain voimaantulosta, minkä jälkeen päätösten on vastattava uutta lakia. 1.1.2025 alkaen palvelu- ja asiakasmaksupäätökset tehdään uuden lainsäädännön mukaisesti.

Siirtymäaikana perittävät, aikaisempien säännösten mukaiset asiakasmaksut sisältyvät kappaleeseen 13. Kappaleen 13 mukaiset asiakasmaksut vastaavat niitä asiakasmaksuja, joita on peritty ennen 1.1.2025 voimaan astuneita lakimuutoksia.

2. Vammaispalvelulain mukaiset maksuttomat palvelut

Vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin sisältyvä apu ja tuki on maksutonta seuraavissa palveluissa (Asiakasmaksulaki 4 § ja 7 e §):

- valmennus (ylläpidosta voidaan periä maksu)
- henkilökohtainen apu
- erityinen osallisuuden tuki
- tuettu päätöksenteko
- vaativa moniammatillinen tuki (ylläpidosta voidaan periä maksu)
- asumisen tuki (ylläpidosta voidaan periä maksu)
- kotona järjestettävä lapsen asumisen tuki
- esteettömän asumisen tuki
- lyhytaikainen huolenpito (ylläpidosta voidaan periä maksu)
    - lyhytaikaisena huolenpitona järjestettävään aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvä ylläpito on maksutonta peruskouluikäisille
- päivätoiminta (ylläpidosta voidaan periä maksu)
- kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta (ylläpidosta voidaan periä maksu)
- liikkumisen tuki (kuljetuspalveluna järjestetystä liikkumisen tuesta peritään asiakasmaksu)
- hyvinvointialueen hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle järjestämä hoito, ylläpito terveydenhuollon laitoshoidon aikana ja hoitoon liittyvät kuljetukset
- vammaispalvelulain 34 §:ssä mainitut muut palvelut ja tukitoimet (ylläpidosta voidaan periä maksu)

Lisäksi maksuttomia vammaispalvelulain mukaisia palveluita ovat:

- päivätoiminnan ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan matkat
- asumisen tukeen ja kotona järjestettävään lapsen asumisen tukeen sisältyvät palvelut, jotka erillisinä palveluina järjestettyinä saattaisivat olla maksullisia (esim. asumisen tukeen sisältyvä kotihoito tai kotisairaanhoito).

Asumisen tuesta ja henkilökohtaisesta avusta voidaan kuitenkin periä maksu, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla. Vakuutusyhtiöltä korvauksia perittäessä tulee määritellä, mikä osa korvauksesta voidaan käyttää järjestettyjen palvelujen maksuksi. Jos korvaus kokonaisuudessaan ei kohdistu kyseiseen palveluun liittyviin menoihin, on muihin kuluihin osoitettu rahamäärä suoritettava vammaiselle henkilölle. Jos vammainen henkilö saa korvausta näihin kustannuksiin jonkin muun kuin vammaispalvelulain nojalla, peritään asiakkaalta normaalit asiakasmaksut enintään korvauksen määrään asti. Pääsääntöisesti kustannukset laskutetaan suoraan vakuutusyhtiöltä.

Sosiaalihuoltolain tai muun ensisijaisen lainsäädännön perusteella myönnetyt palvelut eivät kuulu vammaispalvelulain mukaisiin maksuttomiin erityispalveluihin. Näistä palveluista peritään vammaisilta henkilöiltä asiakasmaksulainsäädännön mukaiset maksut, ja niiden määräytymisestä on annettu erilliset pysyväisohjeet.

3. Kehitysvammalain (519/1977) mukaisten palvelujen maksut

Erityishuoltoon kuuluvat 1.1.2025 alkaen ainoastaan ne palvelut, jotka liittyvät tahdosta riippumattoman erityishuollon järjestämiseen ja kehitysvammalain 3 a luvussa tarkoitettujen rajoitustoimenpiteiden käyttöön erityishuollossa.

Siirtymäajan puitteissa kehitysvammalain mukaisista palveluista peritään kohdan 6 mukaiset maksut.

Muutoin kehitysvammaisten henkilöiden tarvitsemat sosiaalipalvelut järjestetään saman lainsäädännön mukaisesti kuin muidenkin vammaisten henkilöiden. Kaikkien vammaisten henkilöiden tarvitsemat terveydenhuollon palvelut järjestetään yleislain eli terveydenhuoltolain perusteella.
Palvelut järjestetään ja asiakasmaksut peritään pääsääntöisesti samoin perustein vamman tai sairauden laadusta riippumatta.

Kehitysvammalaissa tarkoitettu erityishuolto ja lain 39 §:ssä tarkoitettu kuljetus ovat 1.1.2025 lukien jatkossakin maksuttomia. Kehitysvammaisen henkilön ylläpidosta voidaan kuitenkin periä kohtuullinen maksu silloin, kun hän on erityishuollon palveluiden piirissä.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa tarkoitetussa erityishuollossa olevan henkilön **täydestä ylläpidosta lyhytaikaisessa laitoshoidossa** voidaan periä seuraavat maksut:

- Lyhytaikaisessa laitoshoidossa olevalta voidaan periä hoidosta ja ylläpidosta psykiatrian toimintayksikössä enintään 32,80 euroa hoitopäivältä ja
- muussa lyhytaikaisessa laitoshoidossa enintään 71,50 euroa hoitopäivältä.

Maksuja ei saa kuitenkaan periä terveyskeskuksessa eikä sairaalassa tai sen toimintayksikössä alle 18-vuotiaalta siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän.

Hoitopäivämaksun saa periä vain kerran kalenterivuorokaudelta. Jos asiakas siirtyy välittömästi toiseen laitokseen, lähettävä laitos ei saa periä maksua siltä päivältä, jona asiakas siirtyy. (Asiakasmaksuasetus 12 §.)

Erityishuollossa olevan henkilön pitkäaikaisesta laitoshoidosta voidaan periä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettu pitkäaikaisen laitoshoidon maksu (Pysyväisohje 053).

4. Vammaispalvelulain mukainen asumisen tuki

Asumisen tukeen kuuluva apu ja tuki on asiakkaalle maksutonta. Asumisen tukeen voi kuitenkin liittyä ylläpitoa, joista aiheutuu henkilölle kustannuksia vammaisuudesta riippumatta. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi ateriat, hygienia- ja taloustarvikkeet ja internet. Asumispalveluina toteutettavasta asumisen tuesta voidaan periä **maksut ylläpidosta ja aterioista** (Asiakasmaksulaki 7 e §).

Asumisen tueksi tarvittava kotisairaanhoito ja muut terveydenhuollon palvelut voivat olla osa asumisen tuen kokonaisuutta. Silloin, kun nämä palvelut ovat osa asumisen tukea, ovat ne

henkilölle maksuttomia. Terveydenhuollon palvelut voivat olla maksullisia, jos ne eivät sisälly asumisen tukeen. Esimerkiksi erikoissairaanhoidon palveluista voidaan periä asiakasmaksulain mukainen maksu. Terveydenhuollon maksujen määräytymisestä on erillinen pysyväisohje (Pysyväisohje 046).

Sosiaalihuoltolain tai muun ensisijaisen lainsäädännön perusteella myönnetyistä asumispalveluista peritään vammaisilta henkilöiltä asiakasmaksulainsäädännön mukaiset maksut, ja niiden määräytymisestä on erilliset pysyväisohjeet (Pysyväisohje 053 ja 147).

4.1. Ylläpitomaksu

Vammaispalveluiden asumispalveluiden ylläpidosta peritään seuraavat maksut:
- Ylläpitomaksu 32,10 euroa kuukaudessa
- Sähkö 14,40 euroa kuukaudessa niissä asunnoissa, joissa se ei kuulu vuokraan.

Maksun periminen ei edellytä sitä, että asiakas käyttää säännöllisesti kaikkia tukitoimia, tarvikkeita tai välineitä. Ylläpitomaksu peritään, mikäli asiakas on kuukauden aikana vähintään viisi päivää paikalla. Ylläpitomaksua ei peritä, mikäli asiakas on paikalla alle viisi päivää. *(Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 10.12.2024 § 268.)*

Tuetun asumisen osalta maksu peritään niiltä asiakkailta, jotka tosiasiallisesti käyttävät ylläpidon palveluita.

4.2. Ateriamaksu

Aterioista peritään seuraavat maksut:

- pääateria 6,50 euroa/ateria (lounas, päivällinen)
- väliateria 3,30 euroa/ateria (aamupala, iltapala)

Asiakas maksaa aterioistaan käytön mukaisen ateriamaksun. Aterioita voi päivää kohti olla kaksi pääateriaa ja kaksi väliateriaa. Erityisruokavalion hinta määräytyy samoin kuin normaaliruokavalion. *(Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 10.12.2024 § 268.)*

5. Lapsen asumisen tuki

Kun lapsen asumisen tuki järjestetään hänen kotiinsa, siihen liittyvät apu ja tuki sekä palvelut ovat maksuttomia (Asiakasmaksulaki 4 §).

Kun asumisen tuki järjestetään kodin ulkopuolella ryhmäkodissa tai perhehoidossa, voidaan asumisen tuesta periä maksu, jos se on perheen toimeentulon edellytykset ja perheen elatusvastuu huomioon ottaen perusteltua (Asiakasmaksulaki 7 d §).

Lapsen kodin ulkopuolella järjestettävästä asumisen tuesta voidaan periä asiakasmaksu lapsen elatuksesta aiheutuneiden kustannusten johdosta. Vanhemmilta maksu on enintään lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 1-3 §:n nojalla määräytyvän elatusavun suuruinen. Maksu jaetaan vanhempien kesken noudattaen, mitä lapsen elatuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädetään vanhempien elatuskyvystä.

Sellaisen vanhemman osalta, joka on velvoitettu suorittamaan lapselle elatusapua, hyvinvointialue voi maksua vahvistamatta periä ja nostaa lapselle suoritettavan elatusavun tai -tuen siltä ajalta, jonka lapsi asuu kodin ulkopuolella ja käyttää elatusavun tai -tuen lapsen asumisen tuesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Hyvinvointialue voi periä kohtuulliseksi katsottavan maksun myös muista lapsen tai nuoren eläkkeistä, elinkorosta, elatusavusta, avustuksesta tai muusta jatkuvasta ja kertakaikkisesta tulosta, korvauksesta tai saamisesta kodin ulkopuolella asumisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi.

Lapselta maksua perittäessä on huolehdittava siitä, että lapsen henkilökohtaiseen käyttöön jää käyttövara, joka on perhehoidossa asuvalle lapselle pitkäaikaisen perhehoidon käyttövaran suuruinen ja pienryhmäkodissa asuvalle lapselle vähintään pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen käyttövaran suuruinen. Käyttövarojen suuruudesta säädetään asiakasmaksulain 7 c §:n 3 momentissa.

Vammaisen lapsen kodin ulkopuolella järjestettävästä asumisen tuesta peritään asiakasmaksu, joka on lapselta ja hänen vanhemmiltaan yhteensä **enintään 534,60 euroa kuukaudessa.** Asiakkaan eli lapsen, henkilökohtaiseen käyttöön jätetään vähintään käyttövaraksi **195 euroa kuukaudessa** (vuonna 2026). *(Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 21.01.2025 § 4.)*

6. Lyhytaikainen huolenpito

Lyhytaikaisen huolenpidon palveluihin sisältyvä apu ja tuki on maksutonta. Ylläpidosta peritään kuitenkin ylläpitomaksut. Lyhytaikainen huolenpito voidaan järjestää eri tavoin ja perittävän ylläpitomaksun määrä vaihtelee järjestämistavan mukaan seuraavasti *(Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 10.2.2026 § 37.):*

Lyhytaikaisena laitoshoitona järjestetty lyhytaikainen huolenpito: 71,50 euroa hoitopäivältä. Ylläpitomaksu peritään kalenterivuoden aikana enintään seitsemältä (7) hoitopäivältä, jonka jälkeen kalenterivuoden loppuun asti 18 vuotta täyttäneiltä peritään maksuna 26,80 euroa hoitopäivältä ja alle 18-vuotiaille palvelu on maksuton.

Lyhytaikaisena osavuorokautisena laitoshoitona järjestetty lyhytaikainen huolenpito: 32,80 euroa/osavuorokausi.

Lyhytaikaisena perhehoitona järjestetty lyhytaikainen huolenpito: 45,30 euroa/päivä.

Lyhytaikaisena asumispalveluna järjestetty lyhytaikainen huolenpito: 45,30 euroa/päivä.

Lyhytaikaisena osavuorokautisena asumispalveluna järjestetty lyhytaikainen huolenpito maksaa 32,80 euroa/osavuorokausi.

Lyhytaikaisesta huolenpidosta työ- tai päivätoimintayksikössä peritään ylläpitomaksuna 6,50 euroa pääateriasta ja 3,30 euroa väliateriasta.

Toisen asteen opiskelijoiden iltapäivähoitona järjestetystä lyhytaikaisesta huolenpidosta 3,30 euroa väliateriasta (1.8.2026 alkaen)

Toisen asteen opiskelijoiden loma-ajan toimintana järjestetystä lyhytaikaisesta huolenpidosta 6,50 euroa pääateriasta (1.8.2026 alkaen).

Lasten loma-ajan toimintana järjestetystä lyhytaikaisesta huolenpidosta 6,50 euroa /päivä. Ateriamaksu sisältää lounaan sekä välipalan, ja maksu peritään syödyistä aterioista. *(Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 10.12.2024 § 265.)*

7. Kuntoutushoito laitoshoitona

Vammaiselle henkilölle terveydenhuoltolain 29 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettuna laitoshoitona annetusta kuntoutushoidosta tai kehitysvammaisten erityishuoltona annetusta kuntoutushoidosta peritään 24,60 euroa hoitopäivältä (Asiakasmaksuasetus 14 § 1 momentti).

Maksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta terveyskeskuksessa tai sairaalassa taikka sen toimintayksikössä siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän (Asiakasmaksuasetus 14 § 2 momentti).

8. Päivätoiminnan ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan maksut

Päivätoiminta ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta ja matkat on asiakkaalle maksuttomia (Asiakasmaksulaki 4 §). Vammaispalvelulain mukaisessa päivätoiminnassa ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnassa voidaan kuitenkin periä maksu aterioista. (Asiakasmaksulaki 7 e §).

Maksut aterioista peritään vammaispalveluiden ateriamaksujen mukaisesti:
- pääateria 6,50 euroa/ateria (lounas, päivällinen)
- väliateria 3,30 euroa/ateria (aamupala, iltapala).
  (Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 10.12.2024 § 268)

Maksuja ei kuitenkaan peritä henkilöiltä, jotka ovat pitkäaikaisessa laitoshoidossa tai kodin ulkopuolella järjestettävän lapsen asumisen tuen palvelussa.

9. Kuljetuspalveluna järjestetyn liikkumisen tuen omavastuuosuudet

Liikkumisen tukea voidaan järjestää eri tavoin. Kun liikkumisen tuki järjestetään kuljetuspalveluna, peritään siitä maksut Helsingin seudun liikenteen lippujen hintojen mukaisesti (Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 21.1.2025 § 4; Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 16.12.2025 § 286 sekä Asiakasmaksulaki 7 f §).

Kuljetuspalvelun palvelualueella peritään AB-vyöhykkeiden lipun hinnan mukainen omavastuumaksu. Kuljetuspalvelualueen ulkopuolelle tehdyistä opiskelumatkoista asiakas maksaa asiakasmaksuna julkisen liikenteen opiskelijalipun hinnan ja työmatkoista edullisimman julkisen joukkoliikennevälineen mukaisen asiakasmaksun.

Asiakasmaksujen määrät seuraavat vastaavien Helsingin seudun liikenteen lippujen hintojen muutoksia vastaten aina joukkoliikenteen lipun hintaa.

Asiointimatkat	**Asiakasmaksu, euroa/matka**
Asiointimatka, pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen), ja Sipoo	3,30
Asiointimatka 7-17 vuotiaat, pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) ja Sipoo	1,65

Työ- ja opiskelumatkat	**Asiakasmaksu, euroa/kuukausi**
Työmatkat, Helsinki ja pääkaupunkiseutu (Espoo, Vantaa ja Kauniainen)	73,90
Opiskelumatkat, Helsinki ja pääkaupunkiseutu (Espoo, Vantaa ja Kauniainen)	44,30
7-17- vuotiaat, Helsinki ja pääkaupunkiseutu (Espoo, Vantaa ja Kauniainen)	37,00
Työmatkat, lähiseutu (ABCD-lippu)	121,80
Opiskelumatkat, lähiseutu (ABCD-lippu)	73,10

Työ- ja opiskelumatkat: Asiakas voi valita, maksaako hän omavastuumaksun takautuvasti kertamaksuna käytettyjen matkojen määrän mukaan vai kuukausilipun hinnan etukäteen. Tämä valinta tulee antaa tiedoksi vammaispalvelun toimipisteeseen, ja tieto merkitään matkojen välitysohjelmaan ja tiedotetaan Taloushallintopalveluun (Talpa). Työ- tai opiskelumatkoja käyttävän asiakkaan kuukausittaiseen asiakasmaksuun sisältyy myös myönnettyjen asiointi- ja vapaa-ajan matkojen omavastuuosuus.

Opiskelumatkat kuljetuspalvelualueen ulkopuolelle: Tehdyistä opiskelumatkoista peritään asiakkaalta omavastuuosuutena julkisen liikenteen opiskelijalipun hinta.

Työmatka kuljetuspalvelualueen ulkopuolelle: Matkanteon eri vaihtoehdot julkisilla joukkoliikennevälineillä selvitetään, ja asiakkaalta peritään hänelle edullisimman vaihtoehdon mukainen omavastuu.

Matkat valmennukseen palvelun toteuttamispaikalle tai pois sieltä eivät sisälly valmennukseen, vaan näihin on mahdollista hakea liikkumisen tukea.

Matkat lyhytaikaisen huolenpidon palveluihin järjestetään vammaispalvelulain mukaisena liikkumisen tukena, mikäli asiakas tarvitsee kuljetuspalvelua. Kuljetuksesta asiakkaat maksavat

kuljetuspalvelun omavastuuosuuden. Omavastuuosuudet laskutetaan asiakkaalta kuukausittain jälkikäteen. Poikkeuksena peruskouluikäisten vammaisten lasten loma-ajan toiminta, josta ei peritä omavastuuta kuljetuspalveluista.

Sosiaalihuoltolain perusteella myönnetyn liikkumisen tuen matkat: Peritään sama omavastuuosuus kuin kuljetuspalvelumatkoista. Asiakas maksaa vapaa-ajan matkasta omavastuuosuuden, jotka laskutetaan asiakkailta kuukausittain jälkikäteen.

Asiointimatka tai vapaa-ajan matka kuljetuspalvelualueen ulkopuolella: Asiakkaan asiointimatkan tai vapaa-ajan matkan suuntautuessa kuljetuspalvelualueen ulkopuolelle tai toteutuessa kokonaan sen ulkopuolella, peritään asiakkaalta omavastuuosuus, joka vastaa ABCD-vyöhykkeiden mukaista lipun hintaa. Kuljetusalueen ulkopuolella toteutuvasta yhdensuuntaisesta asiointimatkasta tai vapaa-ajan matkasta korvataan enintään 50 kilometrin osuus, jos viranhaltijapäätös on osoitettu oleskelupaikkakunnalla tapahtuvaan asiointiin. Asiakas maksaa ensimmäisen 50 kilometrin osalta omavastuuosuuden ja 50 kilometriä ylittävän matkaosuuden hinnan asiakas maksaa itse. Jos kuljetuspalvelumatkan alku- tai päätepiste on kuljetuspalvelualueella, mutta kohdistuu sen ulkopuolelle, maksaa asiakas ABCD-vyöhykkeiden mukaista lipun hintaa vastaavan omavastuuosuuden jokaista alkavaa 50 kilometriä kohden.

Kuljetuspalvelualueen ulkopuolella toteutuvasta yhdensuuntaisesta kuljetuspalvelumatkasta korvataan enintään 50 kilometrin osuus, jos viranhaltijapäätös on osoitettu oleskelupaikkakunnalla tapahtuvaan asiointiin. Asiakas maksaa 50 kilometrin osalta ABCD-vyöhykkeiden lipun hintaa vastaavan omavastuuosuuden ja kokonaan sen matkaosuuden hinnan, joka ylittää 50 kilometriä. Kuljetuspalvelumatkan alku- tai päätepisteen ollessa kuljetuspalvelualueella, mutta toteutuessa myös sen ulkopuolella, maksaa asiakas ABCD-vyöhykkeiden mukaisen lipun hintaa vastaavan omavastuuosuuden jokaista alkavaa 50 kilometriä kohden.

ABCD-vyöhykkeiden mukaiset omavastuuosuudet on määritelty edullisemman julkisen joukkoliikennevälineen ABCD-kertalipun mukaisesti. Asiakasmaksujen määrät seuraavat vastaavien Helsingin seudun liikenteen lippujen hintojen muutoksia vastaten aina joukkoliikenteen lipun hintaa.

10. Hengityslaitteen varassa elävän henkilön hoidon maksuttomuus

Hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle terveydenhuollon palveluista maksuttomia ovat annettava hoito, ylläpito terveydenhuollon laitoshoidon aikana sekä hoitoon liittyvät kuljetukset. (Asiakasmaksulaki 5 §.) Tämä tarkoittaa sitä, että hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden kaikki terveydenhuollon palvelut ja niihin liittyvät kuljetukset ovat maksuttomia.

Hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden terveydenhuollon maksuttomuus koskee hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Tällä tarkoitetaan myös esimerkiksi hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvaa kuntoutusta.

Koska henkilö ei ole enää kotona asuessaan laitoshoidossa, hän ei voi saada sairaalahoitoon kuuluvia maksuttomia lääkkeitä sairaalasta, vaan lääkkeet tulee hankkia itse reseptillä. Terveydenhuollon laitoshoitoon sisältyvät tarvittavat lääkkeet.

11. Asiakasmaksun perimättä jättäminen tai alentaminen

Asiakasmaksut eivät saa olla esteenä palveluiden saamiselle. Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on ensisijaista toimeentulotukeen nähden. Tämä ensisijaisuus ei kuitenkaan estä toimeentulotuen myöntämistä asiakasmaksuun, myöskään esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevan asian käsittely on kesken.

Asiakasmaksut määräytyvät sen mukaan, minkä lain perusteella palvelut on järjestetty. Myös asiakasmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen määräytyvät osittain eri tavoin vammaispalvelulain mukaisista palveluista perittävien maksujen ja niin kutsuttujen ensisijaisten lakien mukaisista palveluista (kuten sosiaalihuoltolaki) perittävien maksujen osalta.

11.1. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden maksut

Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden maksujen alentamisessa ja perimättä jättämisessä sovelletaan asiakasmaksulain 11 §:n mukaista käytäntöä. Sen mukaan sosiaalihuollon palveluista määrättyä maksua ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrättyä maksua tulee alentaa tai jättää maksu kokonaan perimättä, jos:

- maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai
- lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen koskee kaikkia sosiaalipalvelujen maksuja, sekä tulosidonnaisia että tasasuuruisia maksuja ja myös kuljetuspalveluiden omavastuuosuuksia.

Terveyspalvelujen osalta maksujen perimättä jättäminen tai alentaminen koskee ainoastaan tulosidonnaisia terveydenhuollon maksuja (esim. pitkäaikainen laitoshoito, jatkuva ja säännöllinen kotisairaanhoito). Helsingin kaupunki ei ole päättänyt, että terveydenhuollon tasamaksuja alennettaisiin tai jätettäisiin perimättä sillä perusteella, että maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista taikka huollollisista syistä (maksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä kts. tarkemmin Pysyväisohje 072).

11.2. Ensisijaisten lakien mukaisten palveluiden maksut

Vammaisen henkilön saadessa palvelunsa ensisijaisten lakien, kuten sosiaalihuoltolain perusteella, sovelletaan asiakasmaksujen määräytymisessä asiakasmaksulain 11 §:n lisäksi niin kutsuttua *asiakasmaksuihin liittyvää suojasäännöstä.* Sen tarkoitus on turvata asiakasmaksulain 11 §:ää vahvemmin vammaisia henkilöitä siltä, että asiakasmaksut estäisivät ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palveluihin pääsyn tai niiden käyttämisen. (Vammaispalvelulaki 2 §.)

Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden maksujen alentamiseen ja perimättä jättämiseen sovelletaan kappaleen 1.1 mukaisia asiakasmaksulain 11 §:n säännöksiä.

Suojasäännöksen mukainen alentaminen ja perimättä jättäminen koskee:

- kaikkia sosiaalihuollon maksuja (tasasuuruiset ja tulosidonnaiset) sekä
- terveydenhuollon maksuja (tasasuuruiset ja tulosidonnaiset)

Yllä mainitut maksut tulee alentaa tai jättää perimättä, jos maksu:

- vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä
- henkilön lakisääteisin elatusvelvollisuuden toteuttamista
- maksu estää vammaisen henkilön palvelujen yksilöllisen järjestämisen tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai
- jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Suojasäännöstä ei sovelleta seuraavissa tilanteissa:

- jos kyseessä on ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palveluiden hakeminen ilman mitään liittymää vammaisuuteen (esim. suun terveydenhuollon tai fysioterapian käynnit, joilla ei ole liittymää vammaisuuteen)
- jos vammaispalvelulain mukaisilla palveluilla ei voitaisi vastata asiakkaan palveluntarpeeseen

12. Siirtymäaikana perittävät asiakasmaksut (vanhan lainsäädännön mukaiset asiakasmaksut)

Vammaispalveluista perittäviä asiakasmaksuja koskevat asiakasmaksulain muutokset tulivat voimaan 1.1.2025. Vammaispalvelulain ja asiakasmaksulain soveltamisessa on kuitenkin kolmen vuoden siirtymäaika, jonka aikana asiakasmaksut määräytyvät seuraavalla tavalla:

- Jos vammaispalvelupäätös tai kehitysvammalain mukainen päätös on annettu ennen 1.1.2025 voimassa olleiden säännösten perusteella, asiakasmaksu tai maksuttomuus määräytyy näiden vanhojen säännösten mukaisesti.

- Ennen 1.1.2025 vireille tullut asiakasmaksuasia käsitellään loppuun vanhojen säännösten perusteella.

Tämän kappale (13) sisältää vanhan vammaispalvelulain mukaiset asiakasmaksut, joita voidaan periä enintään siirtymäajan loppuun 31.12.2027 asti.

Jos päätös on annettu 1.1.2025 voimaan tulleiden säännösten perusteella, määräytyminen tapahtuu uusien säännösten mukaisesti (kts. kappaleet 1-12).

12.1. Maksuttomat palvelut

Kehitysvammalain (519/1997) mukainen erityishuolto, kehitysvammalain 39 §:n mukainen kuljetus ja vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) mukainen sopeutumisvalmennus, kuntoutusohjaus sekä muut lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeelliset palvelut ovat maksuttomia. Maksuttomia palveluja ovat päivätoiminta (kuljetusta ja aterioita lukuun ottamatta), henkilökohtainen apu sekä palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut. Palveluasumisen erityiskustannuksista sekä henkilökohtaisesta avusta voidaan

kuitenkin periä maksu, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain nojalla.

Tietyissä tapauksissa myös sotilastapaturmaa koskeva lainsäädäntö voi tulla sovellettavaksi.

Vakuutusyhtiöltä korvauksia perittäessä tulee määritellä, mikä osa korvauksesta voidaan käyttää järjestettyjen palvelujen maksuksi. Jos korvaus kokonaisuudessaan ei kohdistu kyseiseen palveluun liittyviin menoihin, on muihin kuluihin osoitettu rahamäärä suoritettava vammaiselle henkilölle. Jos vaikeavammainen henkilö saa korvausta näihin kustannuksiin jonkin muun kuin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa lain nojalla, peritään asiakkaalta normaalit asiakasmaksut enintään korvauksen määrään asti. Pääsääntöisesti kustannukset laskutetaan suoraan vakuutusyhtiöltä.

13.2 Maksut pitkäaikaisissa palveluissa

Pitkäaikaisesti vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaisessa palveluasumisessa, kehitysvammalain mukaisessa asumispalvelussa ja sosiaalihuoltolain perusteella vammaisille henkilöille myönnetyssä asumispalvelussa ei peritä maksua palvelun osuudesta (hoito/hoiva). Asiakas maksaa ateriamaksut ja ylläpitomaksut käyttöperusteisesti, sekä vuokran erillisenä suoritteena suoraan vuokranantajalle.

Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksu määräytyy palvelun käyttäjän maksukyvyn mukaan (tulosidonnainen maksu). Maksun määräytymisestä on erillinen pysyväisohje 053 (pitkäaikaisesta ympärivuorokautisesta palveluasumisesta, laitoshoidosta ja perhehoidosta perittävät asiakasmaksut).

Asiakasmaksulain (734/1992) 7 c §:ssä tarkoitettua tulosidonnaista maksua ei saa periä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain tai vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain nojalla annetusta perhehoidosta (Asiakasmaksulaki 7 b § 2-kohta). Perhehoitoon liittyvästä ylläpidosta voidaan kuitenkin periä maksu (lukuun ottamatta alle 16-vuotiaan kehitysvammaisen osittaista ylläpitoa).

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) perustella järjestettävät asumispalvelut on suunnattu pääsääntöisesti neurokirjon asiakkaille. Lisäksi sosiaalihuoltolain perusteella asumispalveluita järjestetään niille asiakkaille, jotka tarvitsevat asumispalvelua puutteellisen toimintakykynsä vuoksi (taustalla kehitykselliset syyt), vaikka he eivät pääsääntöisesti ole vaikeavammaisia henkilöitä. Asiakkaat tarvitsevat kuitenkin asumisessaan säännöllistä apua, tukea ja ohjausta tai muita erityisjärjestelyjä.

Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen osalta asiakas maksaa asiakasmaksuna ateriat sekä ylläpitomaksun kohtien 4.1. ja 4.2. mukaisesti.

Vuokra

Helsingin kaupunkiympäristön toimialan tilapalvelut, palveluntuottaja tai muu vuokranantaja tekee asiakkaalle vuokrasopimuksen. Vuokra maksetaan suoraan vuokranantajalle.

Ylläpitomaksu

Asiakasmaksulain 4 §:n mukaan kehitysvammaisen ylläpidosta voidaan periä maksu lukuun ottamatta alle 16-vuotiaalle annettavaa osittaista ylläpitoa.

Ylläpitomaksu kattaa sellaisia jokapäiväisiä kuluja, jotka syntyvät riippumatta siitä, onko henkilö vammainen vai ei, ja joilla ei ole yhteyttä henkilön avun tai tuen tarpeeseen.

Ympärivuorokautinen hoito kattaa kaiken asiakkaan tarvitseman hoidon ja hoivan sekä ateriat (täysi ylläpito). Osavuorokautisessa hoidossa hoito on vastaava, mutta toteutuu ajallisesti vain osavuorokauden (osittainen ylläpito).

Ylläpidosta peritään maksut kappaleen 4.1 mukaisesti.

Ateriamaksut

Aterioista peritään maksut kappaleen 4.2 mukaisesti.

13.3 Maksut lyhytaikaisissa palveluissa

Palvelun lyhytaikaisuus

Lyhytaikaishoidon maksuja sovelletaan aina, kun kyseessä on lyhytaikaiseksi/tilapäiseksi/ määräaikaiseksi alle 3 kuukautta kestäväksi lyhytaikaishoidoksi suunniteltu jakso.

Mikäli lyhytaikaishoito jatkuu yli kolme kuukautta, sovelletaan neljännen kuukauden alusta pitkäaikaisasumisen maksuja (Asiakasmaksulaki 7 b §). Jos kuitenkin ennen kolmen kuukauden täyttymistä tulee tietoon, ettei henkilö enää voi palata aikaisempaan asuinpaikkaansa, voidaan hänelle tehdä pitkäaikaispäätös siitä lähtien, kun asia on tullut tietoon/selvinnyt eli asiakkaan pitkäaikainen palveluntarve on tullut esiin. Jos asiakas menee lyhytaikaishoitoyksikköön asumaan pitkäaikaisesti, sovelletaan maksuissa alusta alkaen pitkäaikaisasumisen maksuja.
4.2.Lyhytaikainen laitoshoito

Lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään 71,50 euroa vuorokaudessa. Maksukaton ylittymisen jälkeen lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään ylläpitomaksuna 26,80 euroa hoitopäivältä. Maksuja ei saa kuitenkaan periä terveyskeskuksessa eikä sairaalassa tai sen toimintayksikössä alle 18-vuotiaalta siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän (Asiakasmaksuasetus 912/1992, 12 §).

Jos kehitysvammainen on laitoshoidossa osan vuorokaudesta, tilapäisen päivä- tai yöhoidon maksu on 32,80 euroa vuorokaudessa. Maksua ei saa kuitenkaan periä alle 18-vuotiaalta terveyskeskuksessa tai sairaalassa taikka sen toimintayksikössä siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän (Asiakasmaksuasetus 13 §).

Nämä maksut sisällytetään palvelunkäyttäjän maksukattoon, josta kerrotaan lisää pysyväisohjeessa 094 (maksukatto sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävissä maksuissa).

Lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään 45,30 euroa vuorokaudessa. Perhehoidosta perittyä maksua ei sisällytetä palvelunkäyttäjän maksukattoon, ja se peritään samansuuruisena myös maksukaton täytyttyä.

Kuntoutushoito laitoshoitona

Vammaiselle henkilölle terveydenhuoltolain 29 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettuna laitoshoitona annetusta kuntoutushoidosta tai kehitysvammaisten erityishuoltona annetusta kuntoutushoidosta peritään 24,60 euroa hoitopäivältä.

Maksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta terveyskeskuksessa tai sairaalassa taikka sen toimintayksikössä siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän (Asiakasmaksuasetus 14 §).

Maksu kehitysvammaisten erityishuoltona annetusta kuntoutushoidosta sisällytetään palvelunkäyttäjän maksukattoon. Maksukaton täytyttyä palvelu on maksuton.

Ennen hoidon/palvelun myöntämistä päätöksentekijän on määriteltävä, onko kyseessä kuntoutushoito vai muun syyn vuoksi tarpeellinen tilapäinen laitoshoito. Tämä arviointi tehdään yhteistyössä terveydenhuollon ammattilaisten kanssa.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikainen hoito

Kun laitoshoito tai perhehoito järjestetään asiakkaalle hänen omaishoitajansa lakisääteisen vapaan ajaksi, peritään 13,70 euroa hoitopäivältä.

Maksu peritään samansuuruisena riippumatta siitä, kestääkö palvelu kokonaista vuorokautta. Maksu ei kerrytä palvelunkäyttäjän maksukattoa, ja se peritään samansuuruisena myös maksukaton täytyttyä.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisista palveluista perittävästä asiakasmaksusta löytyy lisätietoa pysyväisohjeesta 077 (omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestettävistä palveluista perittävät maksut).

Muut palvelut ja maksun keskeytyminen

Lyhytaikaisen palvelun maksu peritään asumispalveluun tulopäivältä, sen jälkeen kertyviltä asumispäiviltä, sekä lähtöpäivältä.

Mikäli asiakas siirtyy lyhytaikaiseen asumispalveluun laitoshoidosta, ei maksua kuitenkaan peritä asumispalveluun tulopäivältä, jos maksu peritään samalta kalenteripäivältä jo laitoshoidosta.

Jos lyhytaikaishoidossa oleva asukas käy päiväaikaisessa toiminnassa, eivät siellä nautitut ateriapalvelut sisälly asumispalvelun maksuun, vaan asiakas maksaa niistä erikseen käytön mukaan 4.2 mukaisesti. Laitoshoidon maksu kattaa ateriat myös päiväaikaisessa toiminnassa eikä niistä tällöin peritä erillistä maksua.

Mikäli asiakkaalla taas on lyhytaikaishoitojakson aikana voimassa oleva pitkäaikaisen laitoshoidon maksu tai pitkäaikaisen perhehoidon ylläpidon maksu, keskeytyy pitkäaikainen palvelusta perittävä maksu laitoshoidon ajalle kuten asiakasmaksulaki 10 k §. Huomioitavaa on, että erikseen vuokranantajalle maksettava vuokran osuus ei keskeydy.

Mikäli asiakkaalla on voimassa oleva päätös vammaispalvelulain mukaisesta vaikeavammaisten palveluasumisesta ja lyhytaikainen tai osavuorokautinen (päivällä tai yöllä tapahtuva) asumispalvelu on osa palveluasumista ja se on kirjattu asiakassuunnitelmaan, voidaan asiakkaalta siltä ajalta periä ainoastaan ateriamaksu.

Asiakkaalta voidaan periä maksu vain aterioista lyhytaikaishoitojakson ajalta, jos hän maksaa jakson aikana vuokraa pitkäaikaisesta palveluasumisesta tai pitkäaikaisesta asumispalvelusta.

Kotona annettavat palvelut (vaikeavammaisten lasten lyhytaikaishoito)

Jos vaikeavammaisen lapsen lyhytaikaishoito kodin ulkopuolella ei ole hänen vammansa tai sairautensa vuoksi mahdollista tai muuten tarkoituksenmukaista, voidaan hänelle järjestää lyhytaikaishoitoa omaan kotiin. Kotona annettavasta lyhytaikaisesta palvelusta ei peritä asiakasmaksua, koska vammaispalvelulain 8 §:n 1 momentin mukaiset muut tarpeelliset palvelut ovat asiakasmaksulain 4 §:n mukaan maksuttomia.

13.4 Alle 18-vuotiaiden asumispalvelut

16–18-vuotiaiden nuorten asumispalveluista peritään asiakasmaksut samoin perustein kuin yli 18-vuotiailta.

Silloin kun alle 16-vuotias saa asumispalveluissa täydet ylläpitopalvelut, peritään asiakasmaksu pitkäaikaisen laitoshoidon maksun mukaisesti. Huoltaja tai edunvalvoja nostaa lapsilisät, eläkkeet ja muut tulot. Asiakasmaksun määrittely tehdään lapsen tulojen perusteella, ja lapselle jätetään käyttövara kuten laitoshoidossa.

Pitkäaikaisten asumispalvelujen maksun määräytymisestä on pysyväisohje 053 (pitkäaikaisesta ympärivuorokautisesta palveluasumisesta, laitoshoidosta ja perhehoidosta perittävät asiakasmaksut).

13.5 Työ- ja päivätoiminta

Työ- ja päivätoiminta on asiakkaalle maksutonta. Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaisessa päivätoiminnassa peritään asiakasmaksu matkoista ja aterioista. Myös vammaisten henkilöiden työtoiminnan matkoista ja aterioista voidaan periä maksu (Asiakasmaksulaki 4 § 1-kohta).

Aterioista peritään kohdassa 4.2 mainitut maksut, paitsi henkilöiltä, jotka ovat joko pitkä- tai lyhytaikaisessa laitoshoidossa ei työ- ja päivätoiminnan aterioista maksua peritä.

13.6 Sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennuksena annettava neuvonta, ohjaus ja valmennus on asiakkaalle maksutonta palvelua sis. kuljetuksen. Ryhmässä tapahtuva sopeutumisvalmennus on sekä vammaiselle henkilölle, hänen lähiomaiselleen tai muulle sopeutumisvalmennukseen osallistuvalle henkilölle maksuton.

13.7 Kuljetukset

Kuljetuspalvelumatkojen omavastuuosuus määräytyy HSL:n vyöhykelippujen hintojen mukaisesti (sosiaali- ja terveyslautakunta 21.5.2019 § 98). Käytännössä koko kuljetuspalvelun palvelualueella peritään AB-vyöhykkeiden lipun hinnan mukainen omavastuumaksu.

Sosiaalihuoltolain perusteella myönnetyn liikkumisen tuen matkat: peritään sama omavastuuosuus kuin kuljetuspalvelumatkoista. Asiakas maksaa vapaa-ajan matkasta omavastuuosuuden, jotka laskutetaan asiakkailta kuukausittain jälkikäteen.

Työ- ja opiskelumatkat: asiakas voi valita, maksaako hän omavastuumaksun takautuvasti kertamaksuna käytettyjen matkojen määrän mukaan, vai kuukausilipun hinnan etukäteen. Tämä valinta tulee antaa tiedoksi vammaissosiaalityön toimipisteeseen, ja tieto merkitään matkojen välitysohjelmaan ja tiedotetaan Taloushallintopalveluun (Talpa). Työ- tai opiskelumatkoja käyttävän asiakkaan kuukausittaiseen asiakasmaksuun sisältyy myös myönnettyjen asiointi- ja vapaa-ajan matkojen omavastuuosuus.

Opiskelumatkat kuljetuspalvelualueen ulkopuolelle: tehdyistä opiskelumatkoista peritään asiakkaalta omavastuuosuutena julkisen liikenteen opiskelijalipun hinta.

Työmatka kuljetuspalvelualueen ulkopuolelle: matkanteon eri vaihtoehdot julkisilla joukkoliikennevälineillä selvitetään ja asiakkaalta peritään hänelle edullisimman vaihtoehdon mukainen omavastuu.

Kehitysvammaisten erityishuollon saamiseksi myönnetyt matkat ovat asiakkaalle maksuttomia. Kehitysvammapoliklinikalle tehtyihin muihin kuin terveydenhuollon matkoihin voi hakea korvausta vammaisten sosiaalityön yksiköstä kuittia/laskua vastaan jälkikäteen.

Matkat sopeutumisvalmennukseen ovat asiakkaalle kokonaan maksuttomia eikä omavastuuosuutta peritä.

Kuljetukset lyhytaikaishoitoon voidaan järjestää vaikeavammaisille lapsille vammaispalvelulain mukaisena kuljetuspalveluna. Kuljetuksesta asiakkaat maksavat kuljetuspalvelun omavastuuosuuden. Omavastuuosuudet laskutetaan asiakkaalta kuukausittain jälkikäteen.

Lisätietoa kuljetuksista pysyväisohjeissa:

• Erityishuollon asiakkaiden kuljetuksista työ- ja päivätoimintaan on lisätietoa pysyväisohjeessa 4.4.8. (erityishuollon asiakkaiden matkustaminen). Omavastuuosuudet laskutetaan asiakkaalta kuukausittain jälkikäteen.

• Vaikeavammaisten kuljetuksista työ- ja päivätoimintaan on lisätietoa pysyväisohjeessa 035 (vaikeavammaisten henkilöiden päivätoiminta ja kuljetukset päivätoimintaan) ja pysyväisohjeessa 009 (vaikeavammaisten henkilöiden kuljetuspalveluja koskeva soveltamisohje). Omavastuuosuudet laskutetaan asiakkaalta kuukausittain jälkikäteen.

• Vaikeavammaisten kuljetuspalveluista on lisätietoa pysyväisohjeessa 009 (vaikeavammaisten henkilöiden kuljetuspalveluja koskeva soveltamisohje). Omavastuuosuudet laskutetaan asiakkaalta kuukausittain jälkikäteen.

• Sosiaalihuoltolain mukaisesta liikkumisen tuesta on lisätietoa pysyväisohjeessa 111 (sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki). Omavastuuosuudet laskutetaan asiakkailta kuukausittain jälkikäteen.

13.8 Maksukatto

Maksukattoon sisällytetään tässä pysyväisohjeessa mainituista palveluista ainoastaan kuntoutushoito ja lyhytaikainen laitoshoito (koko- ja osapäiväinen). Maksukatosta lisätietoa on pysyväisohjeessa 094 (maksukatto sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävissä asiakasmaksuissa).

13.9 Asiakasmaksun alentaminen ja perimättä jättäminen

Asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä on lisätietoa pysyväisohjeessa 072 (asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen).

13. Viitteet ja säännökset

Laki (519/1977) ja asetus (988/1977) kehitysvammaisten erityishuollosta
Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
Vammaispalvelulaki (675/2023)
Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 21.5.2019 § 98 Kuljetuspalvelumatkojen omavastuuosuuksien muuttaminen sosiaali- ja terveystoimialalla
Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätös 10.12.2024 § 265 Vammaisten lasten loma-ajan toiminnasta perittävä asiakasmaksu 1.3.2025 alkaen
Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätös 10.12.2024 § 268 Siivouspalvelun asiakasmaksut, yhteisöllisen asumisen ateriamaksut ja vammaispalveluiden ateria- ja ylläpitomaksut 1.2.2025 alkaen
Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätös 21.1.2025 § 4 Uuden vammaispalvelulain mukaiset asiakasmaksut 21.1.2025 alkaen

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtajan päätös 5.12.2025 § 251 Sosiaali- ja terveydenhuollon tasamaksujen indeksikorotukset 1.2.2026 alkaen
Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätös 9.12.2025 § 270 Vammaisen lapsen kodin ulkopuolella järjestettävän asumisen tuen enimmäismaksun indeksitarkistus
Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätös 16.12.2025 § 286 Vammaispalvelulain mukaisen liikkumisen tuen kuljetuspalvelumatkoja koskevat asiakasmaksut 1.1.2026 alkaen
Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätös 10.2.2026 § 37 Vammaispalvelujen lyhytaikaisesta huolenpidosta perittävät ylläpitomaksut

Lisätietoja:

Kehittämissuunnittelija Asiakasmaksupäätökset ja asiantuntijatuki

Erityissuunnittelija Asiakasmaksupäätökset ja asiantuntijatuki

Toimialajohtaja Yhteisten palvelujen johtaja